

Ugyanarról

VISSZHANG - XLVIII. évfolyam 44. szám, 2004. október 29.

Gerő András legutóbbi írása (A szabadság szemete, ÉS, 2004/41.) készített hozzászólásra ebben a vitában, amely a KlubRádió Megbeszéljük című műsora keretében, közte és Bolgár György közt lezajlott beszélgetéssel indult (Megbeszéljük, ÉS, 2004/37.), boszszant ugyanis azon igyekezete, hogy a gyűlöletbeszéd fogalmát mindenáron kiterjessze a politikai gyűlölködéssre.

Már a beszélgetést hallgatva is nagyon zavart, hogy Gerő András párhuzamot vont például olyan lapok között a gyűlöletbeszéd alkalmazását illetően, mint az ÉS, illetve a Magyar Demokrata. Ahogy mondta, egyaránt jellemzőek rájuk az afféle írások, amelyek nem egy véleményt kritizálnak, hanem mindig a véleményt megjelenítő személy ellen szólnak. "Mindig a személyt akarják hitelteleníteni, erkölcsi és intellektuális minősítésekkel ellátni."

Úgy tűnt azonban, hogy Tamás Gáspár Miklós egyidejű reagálása az interjúban elhangzottakra (Gerő András téved, ÉS, 2004/37.) helyére teszi a dolgokat: amennyiben hangsúlyozta, hogy "hate speech" nem a beszéd tónusát, hangnemét, hanem bizonyos tartalmakat jelölő kifejezés! A goromba stílus, a kemény bírálat öszszemosása a rasszista (szexista) közbeszéddel, valójában ez utóbbi vétkeinek relativizálásával ér fel!

A további vita azonban nem annyira a fogalmi tisztázás, mint inkább bizonyos személyi összefüggések taglalásának jegyében zajlott és zajlik, s ezekbe illeszkedve Gerő András újabb megszólalása azt tükrözi, álláspontja mit sem változott! Sőt ehhez a történelmet hívja segítségül!

Úgy véli: "...hogyan e fogalom minden kultúrában részben ártértelemeződik, és azokkal a társadalmi tapasztalati anyagokkal töltődik fel, amelyek élénken beépültek egy közösség emlékezetébe... (...) Az osztály-gyűlöletbeszédre gondolok. Arra, hogy az osztálygyűlölet nevében - különösen az ötvenes években, de persze később is - több millió ember szenvedett hátrányt, részesült az állam által >>igazolt<

Talán nem minden pikantéria nélküli, ha a jelen esetben arra kell utalnom: eljárása történelmietlen! Erről van ugyanis szó, ha a ma tapasztalható politikai gyűlölködéssnek politikai gyűlöletbeszédként való definiálása érdekében - a jelenség létezését igazolandó - olyan történelmi példákhoz nyúl vissza, amikor a gyűlölködő politikai beszéd - e mai fogalom visszavetítése révén - gyűlöletbeszédnek lenne minősíthető, mert státusuk miatt életüket is fenyegető üldöztetésnek tett ki embercsoportokat (pl. a kuláknak, revizionistának nevezetteket mint osztályellenségeket).

Gerő András ugyanakkor pontos meghatározását adja az általa mocskolódásnak nevezett jelenségnek (a nekünk nem tetsző véleményt hangoztató emberek személyükben való lealázását, pocskondiázását értve ez alatt). Ez az, amely ha politikai céllal vagy okból történik, véleményem szerint politikai gyűlölködéssnek nevezhető.

Úgy gondolom, jól érzékelhető a különbség - az érintettek fenyegetettséget tekintve - a gyűlölködéss, mocskolódás és a gyűlöletbeszéd között.

Természetesen elvben nem zárható ki a lehetősége, hogy a gyűlölködő politikai beszéd is gyűlöletbeszéd tárgyává váljék, például ha netán ismét egy diktatúrában találnánk magunkat, ahol a hatalom számára pusztán definíciós kérdés a kirekesztendők, likvidálandók köre. A gyűlöletbeszéd azonban nem véletlenül a demokratikus társadalmak fogalomkészletéhez tartozik, mert nem szükséges hozzá diktatúra, elegendő valamely szempontból másnak, kisebbségnek és közben az érdekérvényesítésben erősen korlátozottnak lenni a társadalmi többséggel szemben.

Bár a politikai gyűlölködéss általában ízléstelen, feleslegesen sértő és főleg igénytelen (mert az igazi érvek helyett alkalmazott eszköz), öszszemosása a gyűlöletbeszéddel tényleg nem jelent mást, mint hivatkozási

alapot teremteni a valódi (a rasszista, szexista, egyéb diszkriminatív, az érintetteket státusuk miatt ma is tetten érhetően fenyegető) gyűlöletbeszéd gátlások nélküli használatához!

Ez - eredményét tekintve - egy sajnálatos legitimizáló folyamat!

Az összemosást Gerő András maga is elköveti, amikor arról ír, miben látja az ÉS, illetve a Magyar Demokrata közötti hasonlóságot és különbséget: "Az ÉS-ben sok minden benne van, amit nem szeretek, a Demokratában csak az van benne, amit nem szeretek." Vagyis: mindkettő alkalmaz gyűlöletbeszédet - az ő fogalomhasználata szerint.

Én ellenben úgy gondolom, gyűlöletbeszéd a két lap közül csak az egyikben olvasható, még ha igaz is, hogy gyűlölködő hangnem esetenként az ÉS egyes írásait is jellemzi - sajnos -, bár az arányok ebben is összehasonlíthatatlanok.

A fogalmi különbségek eliminálása azonban olyan, mintha tudatosan gyengítenénk a társadalom immunrendszerét!

Lánczos Vera